

Halotti beszéd, Flóráról

Szólni alig tudok, aki szóra születtem. Csak a gyász gyertyáit gyújtom szívemben, minden pillanatban, mert most arra szólít a csönd, az Elcsöndesült hiánya és végső magánya. Égnek hát a fekete gyertyák, égnek elolthatatlanul. És közben az idő-szív üregeiben fúj a szél, serceg, ropog, hajlik, tűz-imbolygás érpajzsaiból hőremegés szivárvány-tojáshéjakat szül a lángtömeg-lomb. És minden gyertya egy-egy idő-ág és a kék-pupillájú égő fekete gyertyaerdő, mint a szarvassá-változott fiú világmindenség-agancskoronája, minden gyertyaizzó aranyszőr, mint a Mitikus Bárányon, aki ragyogva a Titokban elvonul. Mintha a Kozmoszból kitörik egy darab és azt hideg, könnyekkel léket-képző üreget már soha nem növi be semmi bőr, héjazat, kéreg, védő páncél, boldog forradás. Nekem ilyen Flóra halála. Illyés Gyuláné Kozmutza Flóra halála. Pedig tudom a törvényt. És tudtam: az ítélet megtéetett és kimondatott. Mégis! Mégis! Mégis! Nem is tudom pontosan, mikor ismertem meg Őt. A pillanatot és az első mosolyt, kézfogást vagy kézcsókot nem tudom élet-térképemre keresztrel jelölni. Az egyik megváltás keresztjével. Ilyen az ember. Csak éli az örömet s feledi az öröm-kezdés, az aranylerakódás-kezdődés áhítatát, szemérmességét vagy szorongását. Betemetődik hömpölygő történelemmel az ifjúság finom pókháló-szekere, a tündérhintó a múltba elmerül. Az idegszálakból szőtt világérzékeny aranyszerkezet, a szikra-kocsi, a fáklya-lovak. Az már, mint az óceánba süllyedt földrész. Közös jelenkorunk Atlantisza. És mi volt azután? A megismerkedés-pont mágnes-tűzpettye után? Mennyi boldog, szép, játékos, bolondos, szív-adakozó órát, napot, hetet töltöttem Flóráéknál. Illyés Gyuláéknál. Amikor (ahogy Gyula mondta) Flóra, Flórika hajladozása és könnyű szigorúsága, mint a fátyolvirág és selyemszavában aggályos szeretet és kérdező kíváncsisága akár egy gyönyörű madaré és az írisz mohaköpenyében a csillagos ég és pupillájában titok-csomagok és rejtelem-kalászkok. Bizalom volt benne és szeretet. A jóság hűsége és fegyelme. És tudtam, micsoda kozmosz-anyag összeg súlyú gyémántköveket hurcol szívében. És az a kő belül-sebző, mint világöreg magzat az anyaméhben, akinek nyitva, mint a fedetlen éjszaka, akinek húszcentis zöld körme nőtt kezujjain és lábujjain, mint a sáslevél és fogsora, mint fehér cseppkőszakáll a szájából kilóg. A jégcsap-eresz! Azt hiszem, azt csak mi tudjuk, akik önmagunkból kinézve láttuk őt (mert a gyerek és a szerelem nem látja, csak tudja az anyját és az asszonyt!), hogy milyen szép volt Flóra. Milyen tündökletesen szép. Fiatalon, középkorúan, öregen. Amikor kicsomagolta magát rejtő, világ-elől elfedő burkolataitól, mint a kék légpalástból éjszaka a titkos égitest: ott volt az asszony, barna sugáradag-kristályanyagból szőtt könnyed, karcsú, mosolyos, talányos szépség! Akár a sejtelem virága. Fiatalon, középkorúan, öregen. Öregen is, picit a térben előrehajolva mint barnakontyos ág. És mit számítottak az elrévült arc bíbor-foltjai, hálós kapillaris-rózsaszirmai, fehér kréta kenései. Mit számítottak az összegörbedt kicsi kéz zöld hólyagfoltjai, lila érpáfrányai szeplői, májfolt avarbőre. Azt nem tudom: sorsának boldogsága mennyi volt? Ember van-e, aki ezt a másik emberről megmondani

tudja? Ember nem adhat erre feleletet. Ember azt csak hiheti, vagy hiszi. Ha hinni tudja vagy meri. Én csak néztem Őt, mint egy olyancsillagot (azt a csillagot), aki nekem is fénylik és fényével arra biztat: legyek önmagamból önmagamé, ne másból. Cselekedjek mint Ő: fáradhatatlan szorgalommal és hűséggel a valósághoz, ahhoz a valósághoz, ami mindnyájan vagyunk: ember, társadalom, természet. Szenvedés és öröm, gyász és föloldozás, hit a hihetetlenben. Mert csak így érdemes. Mert csak így szabad. Időt nem kapott keveset az élettől. És most a halálból még többet kap. Ez a törvény szigorú szépsége. Ez a halandóság értelme és hagyománya. Amiért személlyé kiszületett a lét-egészből: megtette. Ember (hisz asszony) ennél aligha tehet többet. Van-e számonkérő? Nem tudom. Ki tudja? Én csak azt tudom: nagy ajándékom volt szeretete és bátorsága! Ami mindig világított. A tihanyi napsütésben fénnel fényezte be a fényt, s ha ültünk a Józsefhegyi-úton abban a barna szobában, a sötétedésben, ami úgy burjánzott fekete szőreivel a csöndből kinőve, ami úgy áradt, dagadt szét a sárga hajszáleres barna szobában, mint a mese-óriás szakálla, a gyermekláncfű-pehelyfehérből lassan alvadtvérbőrré barnuló szobában és még nem égett a lámpa: arca finom derengésétől, szemei fényporától megvilágosodtak a könyvgerinceken a betűk és izzott a csésze tea, a pohár bor, mintha túlvilági parázsból lenne az anyag híg és szilárd teste és fényes lett a mi arcunk, mint az üdvözülésben. És most a föld fogadja, meg a Költészet-Csontváz, az időtlenné vázasult szavak skelet-maradékai és sírásunk fényvirágosó a tejúton. Elment és miféle halandóság-nehézből könnyű túlvilág-léptekkel titok-mezítláb, elment a sóhaj-hídon át itteni huszadik századunk egyik legkülönösebb, legrejtelmesebb, legbonyolultabb tündöklet-asszonya. És mi, nála fiatalabban, is öreg árva, a Költő, a Lánglélek Hitves várakozó csontjaira eresztjük teste koporsóját. Idáig hallom ősföldkor-gyanta hangját, a borostyán hangot, amiben a fulladt világok, mint őslényecskék színportest-lebegése, idáig hallom a rekedt, tenger-ősz, száraz hegedűgyanta hangot. Idáig hallom a nyitott sírból a hívást: „gyere Flóra, gyere Flórika! Szálljunk, mint ama hóviharban, akkor a szánnal, homlokod mellkasomra vonva.”

(*Halálshivárvány*, Bp., 2004.)